Pakalniškiams. Beje, tuomet J. Basanavičius, tirdamas Pakalniškių kapus, ir buvo apsistojęs čia pat, kitoje Kapupės pusėje buvusioje Urbaičių sodyboje.

Po 1996 m. tyrinėjimų sampilas atpiltas, o virš jo buvę akmenys atkrauti. Didieji vainiko akmenys, išskyrus tą, po kuriuo rasta kaukolė (neatmetant ir galimybės, kad čia būta paleoastronominio įrenginio), palikti pirminėje savo vietoje.

Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis

Research on Raginėnai barrow cemetery No 3

In 1996 in Raginėnai barrow cemetery No 3 (Radviliškis district) LCCH studied 1 barrow. The findings included fragments of a stone circle, a piece of a female crannium, a fragment of a ground flint hafted axe and 2 small limestones with incised ornaments. The barrow dates to early Iron Age.

Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis

Vilkiautinio pilkapynų ir gyvenvietės žvalgomieji tyrinėjimai

Vilkiautinio (Aukštosios) pilkapynas yra 3 km į Š nuo Liškiavos piliakalnių, 2,2 km į P–PR nuo Radyščiaus piliakalnio ir 1,4 km ta pačia kryptimi nuo buvusių Papiškių pilkapių, į V–PV nuo Bedugnio ežero. 1913 m. pilkapyne 21 iš akmenų sukrautą pilkapį ištyrė S. Krukovskis. Trijuose pilkapiuose jis rado VI a. nedegintų, o 18 – VII–XII a. sudegintų mirusiųjų kapų. 1973 ir 1974 m. VU (vad. P. Kulikauskas) ištyrė dar 6 pilkapius bei dalį ilgojo pilkapio ir aptiko VI–VII a. sudegintų mirusiųjų kapų.

Pilkapyno ŠR dalyje įsikūrusi J. Šimkonytės sodyba, ūkio darbais žalojanti paminklą: giliai suartas jo Š pakraštys (darže) ir V galo Š dalis; suartas ir apsėtas javais teritorijos ruožas R palei senovės gyvenvietę. Suarta ir senovės gyvenvietė, esanti į Š nuo sodybos, ežero V krante. Vienas

spėjamas pilkapis yra prie pat gyvenamojo namo P pakraščio. Kad mažiausiai pažeidžiant paminklus būtų suformuotas sodybinis sklypas, ir buvo vykdomi žvalgomieji tyrinėjimai. Spėjamame pilkapyje, išartų dviejų kapų vietose (darže) bei senovės gyvenvietės pakraštyje prie pilkapyno ribos, ištirtas bendras 26,5 m^2 plotas, metalo detektoriais „Pul Star 2" ir „Metadec 3" žvalgyti arimai pilkapyne ir šalia jo.

Spėjamas pilkapis – daugiau kaip 5 m skersmens ir 50 cm aukščio. Ištyrus 17,5 m^2 plotą, paaiškėjo, kad tai buvusio bulviarūsio vieta, vėliau užversta įvairiomis buitinėmis ir statybinėmis atliekomis, o įvairaus dydžio akmenų grindinys, buvęs sampilo R pusėje ir maišytoje žemėje į gylį ėjęs iki 90 cm – tai iškastoje duobėje sumesti lauko akmenys, matyt, trukdę žemės darbams, ir dvi tvoros stulpavietės. Akmenų sumetimo vietoje ir šalia jos rasti 4 pavieniai degintų mirusiųjų kauliukai ir 5 lipdytinių puodų šukės grublėtu paviršiumi bei vėlyvųjų žiestųjų puodų 3 šukės, patekusios čia suverčiant akmenis ir kuriant sodybą XX a. pradžioje. Kauliukai ir grublėtoji keramika – toje vietoje buvusių suardytų pilkapių liekanos.

22 m į V nuo spėjamo pilkapio tirto ploto, daržo Š pakraštyje, arimo vagoje (iki 50 cm gylyje matuojant nuo neariamo paviršiaus), buvo išarti deginto mirusiojo kauliukai ir 3 akmenys (5x6x9 cm, 6x9x10 cm ir 9x14x18 cm dydžio). Daugiausia kauliukų buvo dar nejudintame smėlyje, 44 cm gylyje, 30x35 cm plote. Jų išsibarstymo P pakraštyje gulėjo lankinė ilgakojė geležinė segė su lietine užkaba, o jos adata – 8 cm šiauriau, tarp kauliukų. Kauliukus aplink 1,2–1,4 m skersmeniu supo dar 5 akmenys (nuo 3x4x5 cm iki 9x15x25 cm dydžio), gulėję 33–47 cm gylyje. Kito panašaus kapo kauliukai aptikti 11 m toliau į V, taip pat daržo Š pakraštyje. Nejudintame smėlyje kauliukai buvo išbarstyti daugiausia 47 cm gylio, 40–60 cm pločio ir beveik 1 m ŠR–PV kryptimi ilgio plote. ŠR kauliukų dalį tarsi supo panašaus dydžio (7x12x14 cm–16x16x17 cm) 6 akmenų, gulėjusių 17–26 cm gylyje, netaisyklingas (maždaug 80 cm skersmens) vainikėlis. Įkapių kape nerasta. Be to, daržo paviršiuje dar aptikti keli pavieniai degę kauliukai iš, matyt, jau seniau arimo suardytų kapų (metalo detektoriumi arime jokių įkapių neaptikta, išskyrus kelis vėlyvus radinius).

Žvalgant pilkapyno teritorijos V galo suartą Š dalį bei plotą į Š nuo jos, 37 m į V nuo pilkapyne esančio beržynėlio ir 36 m į Š nuo pušyno-

kalvos, 8 m² plote, 7 vietose rasta išartų degintų mirusiųjų kauliukų, o prie jų, arime ar jo paviršiuje, aptikta ir įkapių: vienašmenis kovos peilis, jo makštų geležiniai apkalai, 2 geležinės lankinės segės ir žalvarinis žiedas užkeistais galais. Žvalgytame plote rasta ietigalio įmova su geležinės lankinės segės kojele, o 1 m į Š už šio ploto – geležinis peiliukas. Prie jų kauliukų nebuvo. Mažiausiai dviejose minėtose radimvietėse liko dar neišartų kapų su metalinėmis įkapėmis. Už 13 m į P nuo žvalgyto ploto aptikta dar vieno išarto kapo dalis – kauliukai ir geležinis apkalas (dalis kauliukų ir įkapių neišarta). Akmenų iš čia buvusių krūsninių pilkapių giliai suartame lauke nebuvo. Neaptikta daugiau ir kapų liekanų.

Metalo detektoriumi taip pat žvalgytas ariamas laukas (2 kalvelės) į V nuo pilkapyno ir P nuo sodybos, kur yra buvę pilkapių (žvalgė E. Ivanauskas). Ten rasta geležinės sagties, juostinės apyrankės, tordiruotos antkaklės (?), kabučio dalių, 3 susilydžiusių žalvarinių dirbinių gabalai ir puodo grublėtu paviršiumi šukė. Stambesni dirbiniai, matyt, po ilgalaikio arimo ūkininkų išrinkti jau seniau, o kapai sunaikinti.

Pilkapyno teritorijos suartame R gale, spėjant, kad čia jau nebe pilkapių vieta, bet ariamos **senovės gyvenvietės** P pakraštys (pačioje Bedugnio R pakrantėje S. Krukovskis kapų-krūsnių nenurodė), 50 m į R nuo sodybos gyvenamojo namo tirtas 1 m² šurfas. Šurfe 45–50 cm storio sluoksnį sudarė maišyta ariant ir užarta juoda degėsinga žemė su degusiais akmenimis. Jame rasta lipdytinių puodų grublėtu paviršiumi 21 šukė (1 šukėje po grublėtu sluoksniu matoma horizontalaus brūkšniavimo žymių). Po degėsinga žeme buvo pilkas smėlis, ant kurio gulėjo du 8x10 cm ir 15x20 cm dydžio akmenys, o šurfo ŠV kampe išryškėjo dar apie 10 cm gilyn einanti juodesnė nesuardyto kultūrinio sluoksnio dėmė. Į ŠR nuo sodybos, Bedugnio ežero šlaite esančioje senovės gyvenvietės dalyje, kur giliai ariant į paviršių vietomis išartas juodas kultūrinis sluoksnis, aptiktas žalvarinis juostinis ornamentuotas žiedas ir grublėtųjų puodų 8 šukės (2 šukių vidinė pusė brūkšniuota).

Tirti Vilkiautinio pilkapyno kapai, kaip ir senovės gyvenvietė, datuojami viduriniu geležies amžiumi.

Maždaug už 150–300 m į PR nuo saugomo Vilkiautinio pilkapyno aptikta buvusio **antrojo pilkapyno** (arba kapinyno), datuojamo taip pat

viduriniu geležies amžiumi (arba ir vėlyvojo pradžia), vieta. Čia 1997 m. rudenį M. Balukynas dirvoje rado 3 siauraašmenius pentinius kirvius ir įmovinį ietigalį, o žvalgant teritoriją dar aptikti trinariai žąslai, kelios dviejų peilių dalys, grublėta šukė ir keli degintų mirusiųjų kauliukai. M. Balukyno surasti radiniai saugomi Vilkiautinio mokykloje. Ten kartu saugomas ir Vilkiautinio pilkapyne P. Šimkonio (?) prieš 20 m. rastas juostinis ietigalis, kurio įmova puošta įkirstomis išilginėmis linijomis, sudarančiomis tarsi suspausto zigzago raštą.

Zenonas Baubonis, Bronius Dakanis

Survey of Vilkautinis settlement and barrow cemeteries

In 1997 in Vilkautinis (Varėna district) LCCH examined 2 disturbed cremation burials and a supposed barrow. The team observed a number of findings from destroyed burials dating to middle Iron Age.

Eugenijus Butėnas

Vanagiškių pilkapyno tyrinėjimai 1997 metais

1997 m. buvo ištirti du pilkapiai Vanagiškių pilkapyne (Jonavos raj.), esantys ant miško kvartalinės juostos.

Šis pilkapynas archeologinėje literatūroje yra minimas nuo 1922, 1928 m., yra ir atsitiktinių radinių Vilniaus bei Kauno muziejuose. Pilkapyne išliko 30–40 pilkapių, tikslų skaičių neištyrus pasakyti sunku, nes dalis pilkapių yra labai apardyti gamtos (nupustyti) bei žmonių ūkinės veiklos – buvo ariami iki Antrojo pasaulinio karo, o pokario metu čia buvo gyvulininkystės kompleksas – fermos (dabar apleistos).

Dauguma pilkapyno pilkapių yra 4–6 arba 8–10 m skersmens bei 0,5–1,2 m aukščio, jų sampilų papėdėse – griovių liekanos.

P i l k a p i o Nr. 1 sampilas buvo 10x11 m dydžio, o aukštis siekė 1 m. Sampilas suploto pusrutulio formos, nuolaidėjantis į P pusę, lyg nuskleistas.